

Nr 57.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1929 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om ett räntefritt lån till föreningen för svenska havsfiskets befrämjande u. p. a.

(1:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 190, av herr *Lithander m. fl.* har hemställts, att riksdagen måtte bevilja »föreningen för svenska havsfiskets befrämjande u. p. a.» i Göteborg för upptagande av sillfiske vid Island med 3 ångtrålare och 8 kuttrar samt för upptagande av backefiske på Rockallsbanken eller andra avlägsna fiskefält med 5 ångtrålare ett räntefritt anslag av 110,000 kronor att återbetalas på sätt, som i motionen angivits, och under former, som kunna närmare fastställas.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat lantbruksstyrelsens yttrande, med vilket tillika överlämnats yttranden från länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län samt fiskeriintendenten i västra distriktet.

Fiskeriintendenten har anfört följande.

»Motionen synes mig ej innehålla tillräckligt klara bestämmelser om lånets eller anslagets återbetalande, särskilt i händelse föreningens verksamhet skulle gå med förlust, ej heller angående skyldighet för föreningen att under visst antal år företaga de ifrågasatta försöken. Jag torde dock ej här behöva ingå på dessa formella frågor.

Anslaget skulle tilldelas en nybildad ekonomiska förening. Enligt stadgarna för denna förening, som inregistrerats hos länsstyrelsen i Göteborg, skulle (§ 5) av föreningens årsvinst minst 10 procent avsättas till en reservfond, intill dess att denna uppgår till ett upplopp av 10,000 kronor. Av den återstående årsvinsten må enligt samma paragraf utdelning ske å medlemmarnas insatser (varje insats 500 kronor), dock med högst 6 procent, så länge föreningen häftar i skuld för statsanslaget. Statsanslaget skulle således komma att bidra till ej blott att få i gång ifrågavarande fisken utan även att konsolidera en ekonomisk förening för dessa fiskens idkande, i viss mån även garantera vinstutdelning å föreningsmedlemmarnas insatser. Föreningen skulle hyra fiskebåtar, och fiskarna skulle erhålla ersättning i ena fallet med fixerat belopp per tunna fiskad sill, i andra fallet med viss del av inkomsten av fångstens försäljning efter avdrag för utgifter för agn och salt. En del av förtjänsten på fisket skulle således ej tillfalla fiskare utan personer, som ej deltaga i fisket men gjort insatser i föreningen. Företaget innebär bolagsdrift av fisket. Jag anser, att detta försök att med statsmedel få i gång fisken, baserade på bolagsdrift måste väcka stora betänkligheter. Det bohuslänska fisket har nått sin nuvarande höga utveckling just tack vare att fiskarna varit sina egna företagare. Denna princip för fiskets drivande, som varit en sporre

till nya företag, bör ej övergivnas, då så ej är oundgängligen nödvändigt för att få till stånd ett mycket önskvärt fiske. Då, såsom nedan närmare skall påvisas, dylikt fall ej nu föreligger, anser jag enbart den omständigheten, att statsanslaget skulle främja utvecklingen av bolagsdrift, vara tillräckligt bärande skäl för att avstyrka bifall till motionen. Motionen har, enligt vad som kommit till min kännedom, av fiskare betraktats innebära ett allvarligt slag mot den urgamla principen för det bohuslänska fisket, fiskarnas självständighet, och därför mottagits med starkt ogillande. Skulle fiskare ha beretts tillfälle yttra sig över den, skulle de, att döma av de uttalanden som gjorts till mig, kraftigt ha avstyrkt densamma.

Föreningen lär ej ha under hand försäkrat sig om fiskekuttrar för fiskeförsöken. Skulle anslaget beviljas, synes det ej troligt, att sådana skulle komma att stå till förfogande. Statsanslaget skulle då enbart, åtminstone i år, komma vissa trålrederier till godo.

Till mig har även framförts den anmärkningen mot motionen, att den skulle medföra, att föreningen eller vissa firmor med statshjälp tillförsäkrades salt islandssill.

I likhet med motionärerna anser jag, att det vore synnerligen önskvärt, att ett bohuslänskt sillfiske vid Island kom till stånd. Detta kan emellertid ske utan statsanslag och på ett för fiskare fördelaktigare sätt, än motionen innebär, såsom framgår av det följande.

Ur fiskeriteknisk synpunkt erfordras inga försök. Att fiske med framgång kan bedrivas både med drivgarn och bohuslänsk samt isländsk snörpvad är till fullo ådagalagt. Att ett svenskt sillfiske vid Island ej förut upptagits i nämnvärd omfattning, har berott på att den salta islandssillen som marknadsvara varit föremål för spekulation med åtföljande stora prisfluktuationer. Fiskare hava dragit sig för de därmed förenade riskerna. Då våra konservfabriker hava ett stort behov av kryddad sill, enligt beräkning omkring 40,000 tunnor, och denna vara ej blir föremål för spekulation, skulle det ligga närmast till hands att söka få till stånd ett fiske baserat på kryddning av sillen och varans försäljning till konservfabrikerna. Dessa hava nu också allmänt börjat intressera sig härför. Fabrikena äro villiga sluta avtal om visst pris för sillen samt tillhandahålla fiskare tunnor och kryddor. Fabrikena planera även att utsända lastfartyg för mottagande vid Island av fångsten, så att fiskebåtarna kunna fiska mera än vad som med dem kan hemtransporteras.

Jag har i yttrande över skrivelse från ett möte i Mollösund till Kungl. Maj:t angående storsjöfiskets betryckta läge ävensom vid sammanträden med storsjöfiskare uppmanat dessa att endast företaga tvenne storsjöfiskeresor och sedan gå på islandsfiske, vilket skulle ställa sig ekonomiskt fördelaktigare än företagandet av flera storsjöfiskeresor. Ett flertal fiskare ha nu på grund av de erbjudanden, konservfabrikerna gjort, blivit intresserade av islandsfiske. Enligt erhållna uppgifter ha redan avtal träffats mellan konservfabriker och ett flertal fiskebåtar om deltagande i islandsfiske och redan nu torde man kunna räkna med att sammanlagt minst 15 fiskebåtar komma att träffa dylika avtal och delta i detta fiske. Antalet torde kunna mera än fördubblas med hänsyn till konservfabrikernas behov av kryddad islandssill.

De bohuslänska fiskare, som förut idkat sillfiske med drivgarn vid Island, hava med ett undantag hittills hyrt garn i Norge mot viss procent av fisket. Från tre båtar, som nu skrivit kontrakt med konservfabriker, föreligga ansökningar om fiskerilån för anskaffande av garn. Då svårighet

möjligen skulle uppstå för fiskare att erhålla borgen för dylika lån, framställde jag på ett möte den 16 mars med representanter för konserverfabrikerna angående islandsfisket en förfrågan, huruvida ej fabrikerna kunde lämna erforderlig borgen. Flera fabriker förklarade sig villiga att antingen lämna borgen eller ock inköpa garn, vilka fiskare sedan kunde avbetala. Anskaffande av redskap för islandsfisket bör därför ej vålla några svårigheter för fiskare, som önska deltaga däri.

Av det nu anförda framgår, att ett bohuslänskt sillfiske vid Island i år torde komma till stånd med minst 15 båtar, troligen flera, och detta av allt att döma under för fiskare betydligt gynnsammare förhållanden, än som skulle bjudas dem enligt motionen av den förening, som skulle erhålla statsanslag för att sätta i gång islandsfiske. Det fiske, som nu beräknas komma till stånd, innebär ej något avvikande från principen om fiskarna som egna företagare. Enligt vad som planeras, komma även bohuslänska snörpvadar att medtagas för att vid eventuellt lägligt tillfälle användas i fisket. Utfaller, som man må hoppas, det nu planerade fisket tillfredsställande, är utan tvivel en grund lagd för ett bohuslänskt sillfiske vid Island efter tillfredsställande principer, och det har då skett utan ekonomiskt ingripande från statens sida. Fisket borde utan svårighet kunna utvecklas att omfatta den kvantitet kryddad sill, konserverfabrikerna behöva.

Beträffande det i motionen ifrågasatta upptagandet av fiske vid Rockall, särskilt efter långa, synas storsjöfiskare, att döma av de uttalanden de gjort vid konferenser i frågan, för närvarande ej hava något intresse därför. De anse, att fiskekuttrarna ej äro lämpade för detta fiske. Storsjöfiskare hava i anledning av motionen uttalat farhågor för att det i motionen till grund för inkomstberäkningen lagda priset av 27 öre per kilogram salt långa och 31 öre per kilogram färsk långa, om fisket komme till stånd, skulle bli normerande för priserna för storsjöfiskets produkter och skada detta fiske. Priserna anses av fiskare alltför låga. Med sådana priser kan fisket bli ekonomiskt lönande endast, om stora fångster erhållas.

Motionen innebär även att hjälpa dels storsjöfiskarna dels trålrederierna ur ett bekymmersamt läge. Beträffande storsjöfisket har jag uttalat mig i förutnämnda yttrande av 7 januari 1929 över framställningen från Mollösundsmötet. Det nu planerade sillfisket vid Island utan statsbidrag blir ett steg i riktning mot upphjälpande av storsjöfisket. Vad trålrederierna angår, torde icke kunna förnekas, att dessa visat mycket ringa företagsamhet. Snurrevadsfiskarna, som befunnit sig i liknande kritiskt läge, ha i motsats till trålrederierna uppsökt det ena nya fiskefältet efter det andra och i samband därmed nya marknader, detta utan att ens ifrågasätta statshjälp.

Efter vad som nu anförts anser jag mig böra avstyrka bifall till motionen. Ett bifall till densamma är ej behöfligt för att få till stånd ett bohuslänskt sillfiske vid Island. Ett sådant kommer efter vidtagna åtgärder till stånd utan statsbidrag och på för fiskare fördelaktigare villkor, än motionen innebär. Ett bifall till motionen skulle innebära statligt stöd för införande av bolagsdrift inom fisket även utanför ångtrålfisket, vilket enligt min mening vore till stor skada för den bohuslänska fiskerinäringen.»

Länsstyrelsen har förklarat sig dela den uppfattning, varåt fiskeriintendenten givit uttryck och därför funnit sig icke kunna tillstyrka motionen och jämväl lantbruksstyrelsen har, i huvudsak på de skäl som av denne anförts, icke ansett sig kunna tillstyrka motionen.

Utskottet.

Med hänsyn till vad i ärendet anförts av fiskeriintendenten, till vilkens yttrande länsstyrelsen liksom ock i huvudsak lantbruksstyrelsen anslutit sig, kan utskottet icke biträda motionen. Utskottet får sålunda hemställa,

att motionen II:190 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 7 maj 1929.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 56.
